

LXXXII.

Betrænkning

over

Forflag til Lov om forskellige Anlæg og Erhvervelser for Statsbanerne.

(Ufgiven af Landstingets Udvalg den 7de April 1900.)

Udvalget maa anse det rigtigt af Hensyn til den fremrykkede Tid for Rigsdags-samlingen at indskrænke sig til følgende kortfattede Betænkning.

Udvalget har delt sig i et Flertal og to Mindretal.

Flertallet (Breinholt = Vandborg, Dannefjold = Samsøe, H. N. Hansen, Hebe-mann, Juul-Rysensteen, Koch, Lunn, Schulz, S. C. Sørensen og Tolberlund) kan ikke anse det rigtigt nu at træffe Afgørelse om andre Baneanlæg i Sylland end dem, om hvilke Anskuelserne synes at staa i alt Fald temmelig samlede, og med Hensyn til hvilke der derhos foreligger fuldt udarbejdede Forflag fra Statsbaner-nes Side. Dette gælder: Areal-Erhvervelsen til Aarhus Godsbanegaard, Udvidelsen af Esbjerg Station — hvorom der foreligger et særligt Lovforflag, som Udvalget har fundet det rigtigt her at medtage, naar der nu skal gives et samlet Lovforflag

om de Statsbaneanlæg, der i Aar agtes vedtagne — og Anlæget af en Statsbane paa Strækningen Holstebro — Herning. Det vil ses, at der herved udstydes for det første Anlæget af en Statsbane paa Stykket Herning — Give. Stykket Holstebro — Herning har sin særlige Betydning for Forbindelsen fra Vest-Sjælland til Ost-Sjælland og kan derfor vel forsvares anlagt som Statsbane. Dette gælder i langt mindre Grad om Strækningen Herning — Give; denne er i Loven af 8de Maj 1894 bestemt til Anlæg som Privatbane, og denne Anlægsmaade er formentlig for denne Bane bedblibende den naturligste; for Statskassen vil derved spares en betydelig Udgift. Baneanlæget Viborg — Herning, der er indsat i Folketinget, har man dernæst ikke fundet det rigtigt at medtage. Om Rigtigheden af dette Anlæg herfer der forskellige Meninger (ogsaa i den nydste Jærnbanekommission); fra nogles Side formenes det, at

en Bane fra et Punkt mellem Langaa—Viborg over Kællerup til Silkeborg vilde være heldig; andre have udtalt sig for, at en Linie Langaa—Silkeborg med Fortsættelse videre Syd paa vilde være at foretrække. Ved selve Banen Viborg—Herning, til hvilket Anlæg intet endeligt udarbejdet Forslag foreligger, er man desuden i Tvivl paa forskellige Punkter om Liniens nærmere Retning. Under disse Omstændigheder synes denne Side af Sagen Flertallet ikke moden til Afgørelse; først efter en nøjere Prøvelse end den, der nu er Tid til at foretage, vil det være rigtigt for Lovgivningsmagten her at tage sit endelige Standpunkt.

Flertallet maa anse det ønskeligt, at Sagen om Korsør Færgeleje og om Korsør Station i Aar medtages. Denne Sag blev af Landstingets Udvalg i Fjor indgaaende behandlet, og ved det nu af Regeringen fremlagte Forslag er der i alt Fald for en Del taget Hensyn til de gjorte Henstillinger. Sagen er af ubetinget Betydning for hele Landets Jærnbane-Interesser, og dens Ordning bør næppe udskydes længere. Fra Korsør Kommune rejstes der Erindring imod, at dette Anliggendes Gennemførelse er gjort afhængig af, at Kommunen giver Afkald paa et Beløb af 4,350 Kr. aarlig, den nu oppebærer af Statsbanerne. Herom kan der ogsaa være Tvivl; men Flertallet har dog ikke paa dette Sagens Trin turdet optage Spørgsmaalet om Frafaldelsen af denne Fordring.

Om Vigtigheden og Nødvendigheden af, at Gedser—Warne-münde-Anlægene nu gennemføres, hersker der hos Flertallet ingen Tvivl.

Overensstemmende med det saaledes fremsførte stiller Flertallet Vædringsforslagene under Nr. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10 og 11.

Vædringsforslaget under Nr. 4 fastsætter en for Aarhus Kommune noget lempeligere Ordning, der dog ventelig ikke meget kommer til at afvige fra, hvad det nu foreliggende Forslag indeholder.

I Vædringsforslaget under Nr. 9 fastholder man Fordringen om et Kommune-Tilskud af 40,000 Kr. pr. Banemil til Banen Holstebro—Herning, hvilket formentlig for dette Baneanlæg vil findes i sin Orden.

Bestemmelsen i § 6, Vædringsforslag Nr. 12, stemmer med det af Regeringen fremsatte Forslag. Derefter vil af de samlede Udgifter til disse Foretagender et Beløb af 2,345,000 Kr. være at udrede af Statskassens ordinære Indtægter, Resten ved Laan.

Aftryk af Lovforslaget, som det vil blive, naar disse Vædringsforslag vedtages, vedlægges.

Et Mindretal (Bertelsen, N. Hansen og Madsen-Mygdal) ønsker snarest muligt at naa til en direkte Forhandling mellem Tingene om den foreliggende Sag og skal derfor af Hensyn hertil ikke udtale sig videre om de af Flertallet stillede Vædringsforslag, men blot tilraade, at det foreliggende Lovforslag vedtages uforandret. Idet Mindretallet paa dette Trin af Sagens Gang gennem Rigsdagen indskrænker sig hertil, skal endnu tilføjes, at det under de fortsatte Forhandlinger vil bidrage sit til, at der kan naas et for alle Parter tilfredsstillende Resultat.

Et andet Mindretal (Breinholt-Bestervig og Chr. Nielsen) finder ligesom det foranstaaende Mindretal ikke tilstrækkelig Anledning til paa Sagens nuværende Trin at fravige den Affattelse, Lovforslaget har faaet i det andet Ting, idet nærværende Mindretal dog ogsaa i Lighed med det før nævnte erklærer sig villigt til igennem fortsatte Forhandlinger at lade Lovforslaget undergaa Forandringer, blandt hvilke man navnlig skal fremhæve Ønskeligheden af, at Gennemførelsen af den vigtige midtjydske Jærnbane, der peger mod Syd og Vest henimod den Eksporthavn, hvortil vor Land-

brugseksport særlig er henvist, en Bane, der sikkert i overvejende Grad samler de nord- og midtjydske Interesser om sig, ikke foregribes, ved paa et saa uforberedt Stadium som det nærværende, at vælge en af de Løsninger (Anlæg af en Viborg—Herning-Bane), som af store Kredse betragtes som den mindst heldige af de foreliggende, og anse vi, at en Linie Rødkærøbro—Silkeborg—Bramminge vistnok maa anses som den, der i fuldeste Maal tilfredsstiller de Fordringer, der naturlig maa stilles til en saadan Linie, særlig ogsaa derved, at den aabner en næsten lige Afgang for Østbanen og Banerne Nord for Viborg.

Ændringsforslag af Flertallet.

Til § 1.

1) Stykkerne a, b og c udgaa, og i Stedet indsættes:

„a) at lade anlægge en Statsbane fra Holstebro til Herning.“

2) Som Stykke b indsættes:

„b) at lade foretage en Udvidelse af Esbjerg Statsbanestation og Forlægning af Esbjerg Havnebane samt til at erhverve tvende Arealer ved Stationens nordlige Ende til eventuelt Anlæg af en Rangerstation og Maskinværksteder.“

3) Som Stykke c indsættes:

„c. at lade foretage en Udvidelse af Korsør Statsbanestation (jfr. Lov Nr. 83 af 11te Maj 1897, § 1), derunder Tilvejebringelse af et nyt Dampfærgeleje ved Korsør, samt til at erhverve et mellem Stationen og Færgehavnen beliggende Areal.“

4) I Stykket d. forandres i anden Linie Ordene „hder Halvdelen af Udgifterne herved“ til: „uden Bederlag overdrager til Statsbanerne af den Kommunes tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1 a. af Areal omtrent 290,000 □ Alen og desuden tilskyder 100,000 Kr. til den øvrige Areal-Erhvervelse;“.

5) Paragraffens sidste Sætning affattes saaledes:

„Den under a. nævnte Bane anlægges som lettere Bane og med samme Sporvidde som de øvrige Statsbaner.“

Til § 2.

6) Paragraffen affattes saaledes:

„Reglerne i Forordningen af 5te Marts 1845 komme til Anvendelse paa de Ekspropriationer, som nødvendiggøres ved de i denne Lov omhandlede Anlæg og Erhvervelser af Grunde og Ejendomme“.

Til § 3.

7) Første Punktum affattes saaledes:

„Til det under § 1 Citra a. nævnte Anlæg kan der anvendes 2,375,000 Kr. samt til Driftsmateriel og Inventar 400,000 Kr.; til den under § 1 Citra b. nævnte Udvidelse af Stationen og Forlængelse af Havnebanen 1,150,000 Kr.; til det under § 1 Citra c. nævnte Anlæg 1,900,000 Kr.“

Til § 4.

8) Paragraffens to første Linier affattes saaledes:

„For at det under § 1 Citra a. nævnte Anlæg skal komme til Udførelse, maa Ringkøbing Amtskommune samt Holstebro Kommune inden den“.

I sidste Punktum forandres „Amtskommunerne“ til „Amtskommunen“.

9) I 5te Linie forandres „25,000 Kr.“ til „40,000 Kr.“.

10) Til Paragraffen føjes følgende 2det Stykke:

„Gennemførelsen af den under § 1, Citra b ommeldte Stationsudvidelse skal være betinget af, at der opnaas Overenskomst med Esbjerg Kommune om Tilvejebringelse af en ny Vej Vest for Stationen mellem Havnevej og Frodesgade, saaledes at Kommunen stuffer den dertil fornødne Grund til Raadighed, deltager halvt i Udgifterne ved Vejens Anlæg og overtager Vedligeholdelsen af den anlagte Vej. For saa vidt den omhandlede Grund ikke alt tilhører Esbjerg Kommune, kan Kommunen forlange den ved Statens Foranstaltning erhvervet for Kommunen i Henhold til Reglerne i Fredg. 5te Marts 1845; men Kommunen godtgør da Staten Ekspropriationsbeløbene. Den anlagte Vej er Kommunens Ejendom, men kan ikke nedlægges eller forandres uden Samtykke af Statsbanernes Bestyrelse.“

11) Til Paragraffen føjes følgende 3die Stykke:

„Gennemførelsen af det under § 1 litra c. nævnte Anlæg skal være betinget af, at der opnaas Overenskomst med Korsør Kommune om, at samme giver Afkald paa det Beløb af 4,350 Kr., som Statsbanerne hidtil aarlig have ydet Kommunen som Godtgørelse for Overtagelse og Vedligeholdelse af Hølstobbroen over Korsør Nor.“

Ny § 6.

12) Som ny Paragraf tilføjes:

„Til Dæfning af Udgifterne ved de under § 1, litra a., b., c. og d. nævnte Anlæg, Grunderhvervelser og videre Foranstaltninger og ved Anlægget af de to Dampfærgelejer i Gedser Havn, hvilken sidste Udgift er anslaaet til 870,000 Kr., bemyndiges Finansministeren til at udstede og sælge Statsobligationer.“

Berthelsen.

Breinholt-Bandborg.

Breinholt-Bestervig.

Danneskjold-Samsøe.

H. N. Hansen,
Formand og Ordfører.

N. Hansen.

Hedemann.

Juul-Nyfensteen.

Koch.

Villars Lunn.

Madsen-Mygdal.

Chr. Nielsen.

Schulz.

F. C. Sørensen.

Tolderlund.

Saafrømt de stillede Ændringsforslag vedtages, vil Affattelsen blive
saaledes:

Forslag til Lov

om

for forskellige Anlæg og Erhvervelser for Statsbanerne.

§ 1.

Indenrigsministeren bemyndiges til for Statskassens Regning:

- a) at lade anlægge en Statsbane fra Hølstebro til Herning,
- b) at lade foretage en Udvidelse af Esbjerg Statsbanestation og Forlægning af Esbjerg Havnebane samt til at erhverve tvende Arealer ved Stationens nordlige Ende til eventuelt Anlæg af en Rangerstation og Maskinværksteder,
- c) at lade foretage en Udvidelse af Korsør Statsbanestation (jfr. Lov Nr. 83 af 11te Maj 1897, § 1), derunder Tilvejebringelse af et nyt Dampfærgeleje ved Korsør, samt til at erhverve et mellem Stationen og Færgehavnen beliggende Areal,
- d) at erhverve de til Anlæg af en Godsbanegaard i Aarhus fornødne Arealer Vest for Byens søndre Del, saafremt Aarhus Købstad uden Bederlag overdrager til Statsbanerne af den Kommunen tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1 a. af Areal omtrent 290,000 □ Alen og desuden tilskyder 100,000 Kr. til den øvrige Areal-Erhvervelse; om Benyttelsen i fornævnte Djemed af de saaledes erhvervede Arealer, der blive at inddrage under Statsbanernes Grund, træffes nærmere Bestemmelse ved Lov,
- e) at anlægge 2 Dampfærgelejer i Gedser og at anstaffe 2 Dampfærger til Farten mellem Gedser og Warnemünde, samt under Forudsætning af Dækning andetstedsfra af Halvdelen af Udgiften ved Anstæffelse og Anbringelse af et Telegrafstabel mellem Gedser og Warnemünde at foretage dette Telegrafanlæg.

Den under a. nævnte Bane anlægges som lettere Bane og med samme Sporvidde som de øvrige Statsbaner.

§ 2.

Reglerne i Forordningen af 5te Marts 1845 komme til Anvendelse paa de Ekspropriationer, der nødvendiggøres ved de i denne Lov omhandlede Anlæg og Erhvervelser af Grunde og Ejendomme.

§ 3.

Til det under § 1 Litra a. nævnte Anlæg kan der anvendes 2,375,000 Kr. samt til Driftsmateriel og Inventar 400,000 Kr.; til den under § 1 Litra b. nævnte Udvidelse af Stationen og Forlængelse af Havnebanen 1,150,000 Kr.; til det under § 1 Litra c. nævnte Anlæg 1,900,000 Kr. I Anlægsudgifterne ere ikke indbefattede de til den nødvendige Ekspropriation af Arealer medgaaende Beløb, hvilke ligeledes blive at udrede af Statskassen.

Til de i § 1 under Litra e. omhandlede Anlæg og Anskaffelser kan anvendes et Beløb af 3,215,000 Kr., hvoraf 1,000,000 Kr. i Finansaaret 1899—1900.

§ 4.

For at det under § 1 Litra a. nævnte Anlæg skal komme til Udførelse, maa Ringløbing Amtskommune samt Holstebro Kommune inden den 1ste Januar 1901 til Indenrigsministeren afgive Erklæring om, at de — i et efter forudgaaende Forhandling mellem Kommunerne af Indenrigsministeren nærmere fastsat Forhold mellem dem indbyrdes — forpligte sig til at erstatte Statskassen 40,000 Kr. pr. Banemil af Udgifterne ved Anlægget, hvilket Beløb indbetales til Statskassen med en Femtendedel aarlig i 15 paa hinanden følgende Finansaar, saaledes at Afdraget første Gang erlægges i det efter Banens Aabning for Driften umiddelbart følgende Driftsaar og til saadanne Tider, som nærmere foreskrives af Indenrigsministeren. Det forøgede Bidrag til Amtskommunen, der som Følge heraf maatte blive paalignet bortfæstet eller bortforpagtet Hartkorn, bliver uden Hensyn til bestaaende Kontrakter at udrede halvt af Ejeren, halvt af Fæsteren eller Forpagteren.

Gennemførelsen af den under § 1, Litra b. ommeldte Stationsudvidelse skal være betinget af, at der opnaas Overenskomst med Esbjerg Kommune om Tilvejebringelse af en ny Vej Vest for Stationen mellem Havnevej og Frodesgade, saaledes at Kommunen skaffer den dertil fornødne Grund til Raadighed, deltager halvt i Udgifterne ved Vejens Anlæg og overtager Vedligeholdelsen af den anlagte Vej. For saa vidt den omhandlede Grund ikke alt tilhører Esbjerg Kommune, kan Kommunen forlange den ved Statens Foranstaltning erhvervet for Kommunen i Genhold til Reglerne i Frdg. 5te Marts 1845; men Kommunen godtgør da Staten Ekspropriationsbeløbene. Den anlagte Vej er Kommunens Ejendom, men kan ikke nedlægges eller forandres uden Samtykke af Statsbanernes Bestyrelse.

Gennemførelsen af det under § 1 Litra c. nævnte Anlæg skal være betinget af, at der opnaas Overenskomst med Korsør Kommune om, at samme giver Afkald paa det Beløb af 4,350 Kr., som Statsbanerne hidtil aarlig have ydet Kommunen som Godtgørelse for Overtagelse og Vedligeholdelse af Halkovbroen over Korsør Nor.

§ 5.

De til Anlægene anvendte Grunde fritages, saa længe de benyttes i det paagældende Djemed, for alle paa samme hvilende Afgifter og Byrder. Ligeledes ere de paa Grundene opførte, til Anlægene henhørende Bygninger saavel i Købstæderne som paa Landet indtil videre fritagne for alle ellers paa Bygninger hvilende kongelige Skatter og Afgifter. Brugen af stemplet Papir eftergives i Henseende til alle Overenskomster og Obligationer, der udfærdiges i Anledning af Gennemførelsen af de i nærværende Lov

omhandlede Foranstaltninger. For de Materialier, der anvendes til Anlægene samt til det fornødne Driftsmateriel hertil, kan der tilstaaes Toldfrihed.

§ 6.

Til Dækning af Udgifterne ved de under § 1, Litra a., b., c. og d. nævnte Anlæg, Grunderhvervelser og videre Foranstaltninger og ved Anlæget af de to Dampfærgelejer i Gedser Havn, hvilken sidste Udgift er anslaaet til 870,000 Kr., bemyndiges Finansministeren til at udstede og sælge Statsobligationer.